

Alþingi, nefndarsvið
Kirkjustræti
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 28. júní 2013 R2013060040
T-ums 10/13

Alþingi
Erindi nr. P 142/125
komudagur 28.6.2013

Umsögn ríkisskattstjóra um frumvarp til laga um slysatryggingar almannatrygginga - 6. mál, þskj. 6.

Ríkisskattstjóri hefur þann 26. júní 2013 mótttekið tölvupóst þar sem embættinu er gefinn kostur á að veita umsögn um ofangreint þingmál.

Með frumvarpinu er lagt til að lögfest verði ný heildarlög um slysatryggingar almennatrygginga. Frumvarpið var lagt fram 141. löggjafarþingi en dagaði uppi og er nú endurflutt tiltölulega óbreytt.

Í 7. gr. frumvarpsins kemur fram að hægt sé að tryggja sér rétt til slysabóta við heimilisstörf með því að skrá ósk þar um í skattframtal. Í athugasemdum kemur fram að ákvæðið sé samhljóða núgildandi ákvæði 30. gr. gildandi laga um almennatryggingar.

1. Ríkisskattstjóri vill af þessu tilefni benda á að þó svo að það fyrirkomulag hafi verið viðhaft í áráðir að framteljendur geti samhliða skilum á skattframtali skráð slysatryggingu við heimilisstörf þá er þessi tilhögun í engum tengslum við þá skattframtal sem ríkisskattstjóra er falin með skattalögum. Hingað til hefur ríkisskattstjóri borið þann kostnað sem af umræddu fyrirkomulagi hefur hlotist en bendir á að eðlilegt sé að sú stofnun sem þetta verkefni er innt af hendi fyrir greiði fyrir umrædda þjónustu. Bent er á að ákvæði frumvarpsins hvað þetta varðar sé ekki fullnægjandi.

2. Ákvæði 16. gr. frumvarpsins kveður á um að sjúkratryggingastofnun sé heimilt að fengnu samþykki umsækjanda og bótaþega að afla nauðsynlegra upplýsinga um tekjur umsækjanda og greiðslur opinberra gjalda hjá m.a. skattfyrirvöldum, Vinnumálastofnun og sambærilegum stofnunum erlendis þegar það á við. Í athugasemdum er ekki að finna skýringar á því hvað sé átt við með orðasambandinu: „sambærilegum stofnunum erlendis“ eða hvernig upplýsingaöflun, þ.m.t. frá erlendum skattfyrirvöldum, skuli fara fram.

Ríkisskattstjóri vill taka fram að hann hefur af ofangreindu tilefni ekki kannað sérstaklega hversu víðtækir upplýsingaskiptasamningar eru á sviði almennatrygginga, þ.e. slysatrygginga, hvað varðar bein upplýsingaskipti milli sambærilegra stofnana erlendis, en telur rétt að vekja athygli á því að sérreglur gilda um gagnkvæm upplýsingasamskipti ríkisskattstjóra við erlend skattfyrirvöld.

Samkvæmt þeim tvísköttunarsamningum og upplýsingaskiptasamningum á sviði skattamála sem Ísland hefur gert við önnur ríki hafa bær stjórnvöld heimild til að afla upplýsinga frá

skattyfirvöldum í hinu ríkinu. Slík upplýsingaöflun er háð miklum skilyrðum, m.a. er að finna ákvæði um þagnarskyldu og það ríki sem óskar eftir upplýsingum má eingöngu nota upplýsingarnar í skattalegum tilgangi. Þá má og benda á að það eru eingöngu svokölluð bær stjórnvöld sem mega afla upplýsinga á grundvelli samninganna. Ríkisskattstjóri er meðal þeirra yfirvalda sem falla undir hugtakið bær stjórnvöld, en engu að síður gæti ríkisskattstjóri ekki aflað upplýsinga frá erlendum skattyfirvöldum á grundvelli framangreindra samninga ef nota á upplýsingarnar í öðrum tilgangi en skattalegum, t.d. til að ákvarða bætur.

3. Ákvæði 19. og 20. gr. frumvarpsins fjalla um upplýsingaskyldu stofnana og fyrirtækja og eftirlit og viðurlög. Í 19. gr. kemur fram að m.a. skattyfirvöldum sé skylt að láta sjúkratryggingastofnun í té upplýsingar að því marki sem slíkar upplýsingar teljast nauðsynlegar til að framfylgja lögnum. Þá kveður 20. gr. á um að sjúkratryggingastofnun sé heimilt í þágu eftirlits að óska eftir öllum gögnum sem talin eru nauðsynleg til að sannreyna m.a. réttmæti bóta. Í 16. gr. frumvarpsins kemur fram að sjúkratryggingastofnun sé heimilt að fengnu skriflegu samþykki umsækjanda og bótaþega að afla nauðsynlegra upplýsinga um tekjur umsækjanda og greiðslur opinberra gjalda hjá skattyfirvöldum.

Að mati ríkisskattstjóra er ákveðin mótsögn í frumvarpinu þar sem upplýsingaöflun sjúkratryggingastofnunar á annars vegar að byggja á upplýstu samþykki skjólstæðinga stofnunarinnar og svo hins vegar á óskoruðum rétti stofnunarinnar til að afla allra upplýsinga sem stofnunin metur nauðsynlegar svo að framkvæmd laganna sé rétt.

Ríkisskattstjóri bendir á að rík þagnarskylda hvílir á starfsmönnum skattyfirvalda sbr. 117. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt. Skylda ríkisskattstjóra til að afhenda öðru stjórnvaldi upplýsingar brýtur þannig gegn þeirri trúnaðar- og þagnarskyldu sem á starfsmenn skattyfirvalda er lögð samkvæmt tilvitnuðu ákvæði tekjuskattslaga.

Sá ríki réttur sem skattyfirvöld hafa til upplýsingaöflunar hvílir á þeim rökum að tryggja verði skattyfirvöldum rétt til að sannreyna álagningu þeirra skatta og gjalda sem þeim er falið að leggja á og sinna eftirliti. Afhending upplýsinga til skattyfirvalda er því undir þeim formerkjum að þær verði notaðar til að tryggja rétta álagningu skatta og gjalda. Þeir sem yfir upplýsingunum búa og er gert að standa skil á þeim til skattyfirvalda standa í þeirri trú að upplýsingunum sé eingöngu ætlað þetta hlutverk en ekki að þær verði jafnframt notaðar til einhvers annars án þess að sá sem upplýsingarnar varði hafi gefið samþykki sitt til þess. Ríkisskattstjóri efast þannig um lagalegar forsendur þess að lofa trúnaði og þagnarskyldu í einum lögum og aflétta svo þeim skyldum í annarri og óskyldri löggjöf.

Framangreindu til viðbótar bendir ríkisskattstjóri á að á 127. löggjafarþingi (2001-2002) var lagt fram frumvarp til laga um breytingar á lögum um almannatryggingar, lögum um félagslega aðstoð, lögum um málefni aldraðra, lögum um heilbrigðisþjónustu og sóttvarnarlögum, sbr. þskj. 510 - 359. mál. Í 17. gr. þess frumvarps varð gerð tillaga um að breyta 47. gr. þágildandi almannatryggingalaga nr. 117/1993 þannig að Tryggingastofnun hefði rétt á að afla allra nauðsynlegra gagna um tekjur umsækjanda og bótaþega hjá skattyfirvöldum. Í nefndarálitum heilbrigðis- og trygginganefndar Alþingis, sbr. þskj. 1166 (127. löggjafarþing 2001-2002) kemur eftirfarandi fram:

„Hér vegast á þörf Tryggingastofnunar fyrir greiðan aðgang að tekjuupplýsingum þannig unnt sé að greiða bætur í samræmi við efni laganna og réttur skjólstæðinga hennar til friðhelgi einkalífs og persónuverndar. Sá munur er þó á að upplýsingar um tekjur teljast

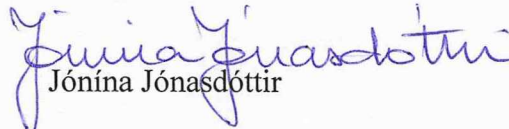
ekki til svokallaðra viðkvæmra persónuupplýsinga, sbr. 8. tölul. 2. gr. laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga, en upplýsingar um heilsuhagi falla í þann flokk.

Til að sætta framangreind sjónarmið gerir nefndin tillögu um að aðgangur Tryggingastofnunar að tekjuupplýsingum, án milligöngu bótaþega, verði bundinn því skilyrði að fyrir liggi samþykki þess sem gögnin varða og jafnframt að þess sé gætt við meðferð persónuupplýsinga sem aflað er á þennan hátt að uppfyllt séu skilyrði laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga. Þetta felur í sér að fái Tryggingastofnun ekki slíkt samþykki bótaþega eða maka hans, ef við á, er henni ekki heimilt að afla tekjuupplýsinga milliliðalaust frá skattfyrvöldum eða öðrum. Þetta felur jafnframt í sér að kjósi bótaþegi eða maki hans að veita ekki slíkt samþykki þá hvílir sú skylda á viðkomandi að koma nauðsynlegum upplýsingum til skila með eigin hendi innan þeirra tímamarka sem Tryggingastofnun ákveður hverju sinni.“

Í samræmi við ofangreint bendir ríkisskattstjóri á að sjúkratryggingastofnun gæti breytt þeim eyðublöðum sem í dag eru notuð til að fá upplýst samþykki umsækjenda bóta þannig að einnig verði veitt upplýst samþykki til að afla upplýsinga sem nauðsynlegar teljast til að tryggja rétta framkvæmd laganna. Ríkisskattstjóri leggur því til að ákvæði 19. gr. verði breytt og skylda ríkisskattstjóra til að afhenda gögn verði felld niður enda stenst hún ekki önnur lagaákvæði. Upplýst samþykki er nægjanlegt og sjúkratryggingarstofnun fær samkvæmt því nauðsynlegar upplýsingar frá bótaþegum.

Virðingarfyllt
f. h. ríkisskattstjóra

Guðrun J. Jónsdóttir

Jónína Jónsdóttir